

**VOLONTIRANJE U HRVATSKOJ:
SUDJELOVANJE, JAVNE POLITIKE I
PERSPEKTIVE**

**IZVJEŠTAJ O STANJU VOLONTERSTVA U
HRVATSKOJ U 2024. GODINI**

VELJAČA 2025.

Volontiranje u Hrvatskoj: sudjelovanje, javne politike i perspektive

Izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj u 2024. godini

veljača 2025.

Volontiranje u Hrvatskoj: sudjelovanje, javne politike i perspektive

Izveštaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj u 2024. godini

Online izdanje:

Hrvatski centar za razvoj volonterstva

Godina izdanja:

veljača 2025.

Autorice i urednice:

Marta Hauser

Jelena Kamenko Mayer

Martina Potlimbrzović

Sufinancira
Europska unija

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Program Impact4Values sufinancira
Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Program sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Stajališta izražena u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Hrvatskog centra za razvoj volonterstva i ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj: pregled iz 2023. godine	5
3. Povijesni kontekst razvoja volonterstva u Hrvatskoj	5
Značajne godine za razvoj volonterstva u Hrvatskoj	6
4. Zakonodavni i pravni okvir za razvoj volonterstva u Hrvatskoj	6
5. Infrastruktura za razvoj volonterstva u Hrvatskoj	7
6. Financijska podrška razvoju volonterstva u Hrvatskoj	9
7. Statistički podaci o broju volontera i organizatora volontiranja u Hrvatskoj	10
8. Vrste volonterskog angažmana i područja volontiranja u Hrvatskoj	11
9. Raznolikost i dostupnost volontiranja u Hrvatskoj	14
Percepcija volontiranja u Hrvatskoj	14
Uključivanje osoba sa smanjenim mogućnostima u volontiranje	14
Strategije za osiguravanje raznolikosti i dostupnosti volontiranja	15
Vrijednosti Europske unije u volonterskim programima	15
Prepreke i izazovi u osiguravanju jednakih mogućnosti za sve volontere	16
Izvori financiranja volonterskih programa	17
10. Zagovaranje i razvoj javnih politika	18
Razumijevanje uloge volonterstva u razvoju lokalne zajednice	18
Podrška razvoju volonterstva na lokalnoj razini	19
Lokalni planovi/programi/strategije za razvoj volonterstva	19
11. Promocija i vidljivost volontiranja u Hrvatskoj	20
Promotivne aktivnosti volontiranja u Hrvatskoj	20
12. Kvaliteta u području volontiranja u Hrvatskoj	23
Standardi kvalitete volonterskih centara	23
Standardi kvalitete volonterskih programa	24
13. Mjerenje utjecaja volontiranja	25
14. Trendovi i promjene u području razvoja volonterstva	26
Trendovi u razvoju volonterstva: perspektiva volonterskih centara u Hrvatskoj	26
Izazovi u području razvoja volonterstva	27
15. Zaključak	28
Popis recentnih istraživanja o volonterstvu	30
Znanstvena istraživanja u području volonterstva	30
Ispitivanja društvenih potreba u području volonterstva	30
Popis literature	32

1. Uvod

Ovaj se izvještaj nadovezuje na prvi izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj, objavljen 2023. godine, koji je pružio uvid u zakonodavni okvir, infrastrukturu, statističke podatke i trendove u području volonterstva te istaknuo važnost provedbe daljnjih istraživanja, kao i jačanja promocije i podrške volonterima i organizatorima volontiranja.

Izvještaj o stanju volonterstva predstavlja važan korak u kontinuiranom praćenju razvoja volonterstva i njegova utjecaja na društvo te omogućuje dublje razumijevanje trenutnih trendova, izazova i prilika u području volonterstva u Hrvatskoj. U vremenu kada se zajednice suočavaju s društvenim, ekonomskim i ekološkim izazovima volontiranje se ističe kao pokretač pozitivnih promjena, jačanja solidarnosti i aktivnog građanstva. Volontiranje je temelj zajedništva i društvene odgovornosti, a njegov utjecaj nadilazi pojedinačne aktivnosti: ono oblikuje otpornije zajednice, potiče društvenu uključenost i doprinosi razvoju europskih vrijednosti.

Osim pregleda ključnih aspekata, odnosno povijesti volonterstva u Hrvatskoj, zakonodavnog i infrastrukturnog okvira, financijske podrške te vrsta volonterskog angažmana, s posebnim naglaskom na uključenost poslovnog sektora u volontiranje, ovaj izvještaj daje uvid u broj volontera i organizatora volontiranja u posljednjih nekoliko godina. Središnji je dio izvještaja usmjeren na raznolikost i dostupnost volontiranja, analizirajući stanje i prepreke s kojima se suočavaju organizatori volontiranja u uključivanju osoba s manje mogućnosti u volontiranje. U ovom su kontekstu istraženi i uloga vrijednosti Europske unije te izvori financiranja za razvoj inkluzivnih volonterskih programa. Poseban je naglasak i na zagovaranju za razvoj javnih politika, ističući važnost volontiranja i međusektorske suradnje u razvoju lokalnih zajednica te potrebu za sustavnom podrškom kroz lokalne planove, strategije ili programe za razvoj volonterstva. Osim toga, predstavljene su i promotivne aktivnosti za povećanje vidljivosti volontiranja, kao i Standardi kvalitete za volonterske centre i volonterske programe, dok poglavlje o mjerenju utjecaja volontiranja donosi alate za procjenu učinka volontiranja na pojedince, organizacije i društvo u cjelini. Na kraju, izvještaj analizira aktualne trendove i promjene u području volonterstva, s naglaskom na perspektivu volonterskih centara, izazove s kojima se sektor suočava te preporuke za daljnji razvoj javnih politika za stvaranje povoljnog okruženja za volontiranje. Zaključak izvještaja sumira ključne nalaze, dok popisi literature i recentnih istraživanja u području volonterstva pružaju dodatne izvore za daljnje analize.

Ovaj izvještaj ne samo da predstavlja trenutno stanje u području volonterstva već i postavlja temelje za daljnje promjene i unapređenje javnih politika i praksi u Hrvatskoj, s ciljem osiguravanja dostupnosti, raznolikosti i održivosti volonterskih programa.

2. Izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj: pregled iz 2023. godine

Izvještaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj *Volonterstvo u Hrvatskoj: stanje, trendovi i utjecaj na društvo*, koji je Hrvatski centar za razvoj volonterstva objavio 2023. godine prvi je takav izvještaj na ovom području. Taj izvještaj pruža sveobuhvatan uvid u stanje volonterstva u Hrvatskoj, uključujući zakonodavni okvir, infrastrukturu, financiranje, kao i statističke podatke, percepciju volonterstva i ključne trendove temeljene na rezultatima znanstvenih istraživanja te ispitivanja javnog mnijenja i društvenih potreba. Predstavljene su i alati za mjerenje utjecaja volontiranja, a poseban je naglasak stavljen na smjernice za oblikovanje javnih politika u području volonterstva.

Rezultati istraživanja prikazani u izvještaju o stanju volonterstva pokazuju da je 25 % Hrvata starijih od 16 godina volontiralo barem jednom u životu. U razdoblju od 2020. do 2022. godine volontiralo je 11 % populacije, dok je u lipnju 2023. volontiralo samo 7 % ispitanika. Kao glavni razlozi za neuključivanje u volontiranje ističu se nedostatak vremena i obiteljske obveze. Unatoč tome, istraživanja su pokazala da građani, posebice mladi, imaju pozitivan stav prema volontiranju. Iako je motivacija za volontiranje na visokoj razini, prepreke poput nedostatka financijskih sredstava podrške i nedostatka adekvatnih volonterskih programa istaknule su potrebu za daljnjim naporima da bi volontiranje postalo dostupno svim građanima.

Trendovi koji su obilježili promatrano razdoblje uključuju porast neformalnih inicijativa, smanjenje broja volontera uslijed pandemije bolesti COVID-19 i porast interesa za online i kratkotrajnim volontiranjem. Mladi volonteri, unatoč izazovima, zadovoljni su svojim angažmanom, a njihova motivacija proizlazi iz želje za stjecanjem novih iskustava i ostvarivanjem doprinosa zajednici.

Iz izvještaja o stanju volonterstva u Hrvatskoj iz 2023. godine proizlazi da su potrebna dodatna ulaganja u promociju, istraživanje i pružanje podrške razvoju volonterskih programa da bi se osigurala njihova uključivost i dostupnost volonterima različitih profila. Ključne smjernice uključuju stvaranje motivirajućih volonterskih programa, uspostavu političkih okvira za podršku volonterstvu te jačanje međusektorske suradnje.

3. Povijesni kontekst razvoja volonterstva u Hrvatskoj

Volontiranje u Hrvatskoj ima dugu tradiciju koja se može povezati s konceptom solidarnosti i humanitarnog djelovanja. U Republici Hrvatskoj, od 1990-ih godina, volontiranje se prvi put pojavilo kao dio humanitarnih nastojanja i kao odgovor na ratna zbivanja formuliran kroz Antiratnu kampanju Hrvatske.

Nakon političkih promjena početkom 2000-ih osmišljene su prve mjere javne politike posvećene uspostavljanju partnerstva s civilnim društvom. Hrvatska vlada 2001. godine donosi odluku da se pridruži globalnom trendu obilježavanja Međunarodne godine volontera, s ciljem poticanja volonterskih akcija građana. Slijedom UN-ovih preporuka prvi je put osnovan

Međunarodni odbor za volontiranje i ciljevi usmjerenja razvoja volontiranja u Hrvatskoj prvi su put postavljeni.

Značajne godine za razvoj volonterstva u Hrvatskoj

- **1997.** godine osnovan je Volonterski centar Zagreb.
- **2002.** godine održana je prva nacionalna konferencija o volonterstvu.
- **18. svibnja 2007.** godine Hrvatski sabor donio je prvi Zakon o volontiranju.
- **2007.** godine izrađen je Pravilnik o državnoj nagradi za volontiranje.
- **2007.** godine odlukom Vlade formiran je Nacionalni odbor za razvoj volonterstva kao savjetodavno tijelo Vlade RH koje provodi mjere i aktivnosti s ciljem promicanja i razvoja volonterstva.
- **2008.** godine donesen je Etički kodeks volontiranja.
- **2011.** godine razvijeni su prvi Standardi kvalitete za volonterske centre u Hrvatskoj.
- **2013.** godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu.
- **2013.** godine izrađeni su Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje i Vodič za popunjavanje potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje.
- **2014.** godine izrađeni su Izvješće o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja i Pravilnik o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja.
- **2015.** godine izrađen je prvi nacrt Nacionalnog programa za razvoj volonterstva.
- **2015.** godine registrirana je Hrvatska mreža za razvoj volonterstva (današnji Hrvatski centar za razvoj volonterstva)
- **2016.** godine Hrvatski centar za razvoj volonterstva postaje članom Europskog volonterskog centra (CEV).
- **2021.** godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterstvu.

4. Zakonodavni i pravni okvir za razvoj volonterstva u Hrvatskoj

U Hrvatskoj je na snazi **Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13, 84/21)** kojim se uređuju osnovni pojmovi u vezi s volontiranjem, temeljna načela volontiranja, vrijednosti volontiranja, uvjeti volontiranja, prava i dužnosti volontera i organizatora volontiranja, uvjeti sklapanja ugovora o volontiranju, donošenje Etičkog kodeksa volontiranja, izdavanje potvrde o volontiranju, izdavanje potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje, državna nagrada za volontiranje te nadzor nad provedbom ovog Zakona.

Etički kodeks volontiranja uvodi niz vrijednosti i kodeksa ponašanja za volontere, organizatore volontiranja i korisnike u skladu s načelima volontiranja iz Zakona o volonterstvu. On predstavlja skup pravila i standarda ponašanja volontera, organizatora i korisnika te zajednički sustav vrijednosti koji organizatori volontiranja i volonteri prihvaćaju u svojem

području djelovanja. Etički kodeks volontiranja usvojio je Nacionalni odbor za razvoj volonterstva u svibnju 2008. godine, a on sadrži sedam temeljnih načela volontiranja:

- načelo sudjelovanja u društvenim procesima
- načelo dobrovoljnosti i slobode izbora
- načelo zabrane diskriminacije
- načelo solidarnosti, promocije i zaštite ljudskih prava
- načelo razvoja osobnih potencijala
- načelo interkulturalnog učenja i razmjene
- načelo zaštite okoliša i brige za održivi razvoj.

Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje službeni je instrument za priznavanje i potvrđivanje kompetencija stečenih volontiranjem koju je pripremio i objavilo Ministarstvo nadležno za pitanja volonterstva radi pružanja podrške volonterima u priznavanju njihovih kompetencija (znanja, vještina i odgovornosti) stečenih volonterskim iskustvom, za cjelovito predstavljanje bilo kojoj trećoj strani. Svrha je Potvrde pružanje podrške volonteru u prepoznavanju stečenih znanja i vještina te samostalnosti i odgovornosti da bi time mogao upotpuniti svoj životopis i bolje se predstaviti potencijalnim poslodavcima. Potvrda također pridonosi prepoznavanju neformalnog i informalnog učenja putem volonterskog angažmana. Ministarstvo nadležno za područje volonterstva u suradnji s Nacionalnim odborom za razvoj volonterstva u prosincu 2013. godine pripremio je i objavilo Vodič za organizatore volontiranja i volontere, koji opisuje što je potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje i kako se ona stječe.

Državna nagrada za volontiranje dodjeljuje se od 2007. godine i najviše je priznanje koje Republika Hrvatska dodjeljuje za volontiranje i doprinos promicanju volonterstva. Postupak za dodjelu Državne nagrade za volontiranje uređuje se Pravilnikom o Državnoj nagradi za volontiranje. Državna nagrada dodjeljuje se za najznačajnije provedene aktivnosti pojedinaca i pravnih osoba u volonterskom angažmanu i organiziranju volontiranja.

Državna nagrada dodjeljuje se u trima kategorijama:

- kategorija volontera
- kategorija koordinatora volontera
- kategorija organizatora volontiranja.

5. Infrastruktura za razvoj volonterstva u Hrvatskoj

Institucionalni okvir za razvoj volonterstva u Hrvatskoj čine javni sektor, civilno društvo i mješovita tijela i organizacije odgovorne za olakšavanje i praćenje provedbe pravila, mjera i standarda utvrđenih Zakonom.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ključno je u razvoju politika za volonterstvo u RH i kao takvo je glavni dionik svim regionalnim i lokalnim volonterskim centrima. Ministarstvo na godišnjoj razini prikuplja podatke o organiziranom volontiranju kroz izvješća organizatora volontiranja o organiziranom volontiranju.

Nacionalni odbor za razvoj volonterstva (NORV) savjetodavno je tijelo Republike Hrvatske koje provodi mjere i aktivnosti s ciljem promicanja i daljnjeg razvoja volonterstva. Djelovanje NORV-a uključuje:

- predlaganje mjera za unaprjeđenje položaja volontera u društvu
- predlaganje propisa o pogodnostima za volontere
- odlučivanje o dodjeli državne nagrade za volontiranje
- iniciranje donošenja ili izmjene propisa kojima se uređuje volonterstvo
- donošenje Etičkog kodeksa volontiranja
- poduzimanje drugih aktivnosti usmjerenih na razvoj volonterstva
- obavljanje drugih mjera i aktivnosti utvrđenih ovim Zakonom.

Članovi Odbora imenuju se na rok od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.

Savjet za razvoj civilnog društva kvalificirano je savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske. Savjet radi na razvoju i provedbi programa suradnje između hrvatske Vlade i neprofitnog sektora.

Nacionalna Zaklada za razvoj civilnog društva javna je zaklada koju je 2003. godine osnovala Republika Hrvatska s osnovnim ciljem promicanja i razvoja civilnog društva u Republici Hrvatskoj. Zaklada predstavlja značajnog dionika u području razvoja civilnog društva, koji će i nadalje zasigurno igrati veliku i značajnu ulogu u razvoju volonterstva te pružati financijsku podršku organizatorima volontiranja.

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske je stručna služba Vlade Republike Hrvatske, a osnovan je radi obavljanja stručnih poslova iz djelokruga Vlade Republike Hrvatske u vezi sa stvaranjem uvjeta za suradnju i partnerstvo s nevladinim, neprofitnim sektorom, poglavito s udrugama u Republici Hrvatskoj. Ured ima veliku i značajnu ulogu u razvoju volonterstva te pružanju podrške u uvođenju standarda za volonterske programe i volonterske centre od strane Hrvatskog centra za razvoj volonterstva.

Hrvatski centar za razvoj volonterstva (HCRV) predvodi razvoj volonterstva u Republici Hrvatskoj kroz promociju i zagovaranje vrijednosti volonterstva, utjecaj na javne politike i pravno okruženje, primjenu i praćenje standarda kvalitete rada volonterskih centara, kreiranje kvalitetnih edukacijskih programa u području volonterstva, primjenu i praćenje standarda kvalitete u provedbi volonterskih programa, iniciranje i afirmaciju inovativnih politika u razvoju volonterstva. Osnovna je misija Centra predvoditi razvoj i jačati ulogu volonterstva u izgradnji demokratske kulture i jačanju otpornosti zajednice.

Centar upravlja **Mrežom volonterskih centara**¹ i **Mrežom koordinatora volonterskih programa**². Članstvo u Mrežama je dobrovoljnog karaktera i u njih nisu uključeni svi volonterski centri u Hrvatskoj, kao ni svi koordinatori/ce volonterskih programa.

Volonterski centri (regionalni i lokalni) su organizacije civilnog društva stručne za razvoj volontiranja koje djeluju kao društveni centri koji posreduju između ponude i potražnje za volonterima. Raspolazu bazom podataka o volonterima i organizatorima volontiranja te njihovim interesima. Volonterski centar odgovara na potrebe i interese volontera i organizatora volontiranja, ali i radi na povećanju kvalitete volonterskih programa kroz obrazovanje i savjetovanje, na promociji volontiranja i njegovih vrijednosti, na nagrađivanju volontera i organizacija koje uključuju volontere i povećanju njihove vidljivosti u zajednicama. Regionalni volonterski centri također djeluju kao mentorske organizacije i resursni centri za lokalne volonterske centre.

Zakonom o volonterstvu iz 2021. godine volonterski centar definiran je kao „program kroz koji organizacije civilnoga društva posreduju između volontera, organizatora volontiranja i zajednice, pružajući potporu u organiziranju, koordiniranju i provedbi volonterskih aktivnosti, pružaju relevantne informacije iz područja volonterstva i promiču vrijednosti volontiranja, provode izobrazbu iz područja upravljanja volonterskim programom, promoviraju primjere dobre prakse te poduzimaju druge aktivnosti s ciljem jačanja volonterstva u zajednici u kojoj djeluju.”

Organizatori volontiranja čine okosnicu volonterske infrastrukture. Iako je posljednjih godina primjetan novi trend da se broj ljudi aktivnih u neformalnim građanskim inicijativama povećava, veliku većinu volonterskih pozicija i dalje osiguravaju formalne, registrirane neprofitne organizacije i javne institucije u cijeloj Hrvatskoj. Njihovi volonterski programi daju smisao naporima svih ostalih relevantnih dionika.

6. Financijska podrška razvoju volonterstva u Hrvatskoj

Volonterskim centrima, udrugama i ostalim organizacijama civilnog društva u Republici Hrvatskoj dostupno je financiranje iz nekolicine izvora, kao što su državna sredstva i fondovi Europske unije. U Republici Hrvatskoj tijela javne vlasti pružaju financijsku podršku projektima i programima od interesa za opće dobro.

¹ Mreža volonterskih centara program je Hrvatskog centra za razvoj volonterstva čija je okosnica djelovanja komunikacija s lokalnim i regionalnim volonterskim centrima u svrhu povećanja vidljivosti i dostupnosti informacija o važnosti i vrijednosti volontiranja u nacionalnom i međunarodnom okruženju. Uz 4 regionalna volonterska centra, Mrežu volonterskih centara u Hrvatskoj čine i 30 lokalnih volonterskih centara: <https://www.hcrv.hr/centri-heading/mapa>

² Mreža koordinatora volonterskih programa pruža mogućnost informiranja putem mailing liste s relevantnim obavijestima o volonterstvu, organizira ciljane edukacije, konferencije te godišnje sastanke za povezivanje, međusobno umrežavanje i razmjenu iskustava, uz podršku u uspostavi i provedbi standarda kvalitete za volonterske programe. Mreža broji preko 90 educiranih koordinatora/ica volontera.

Zakonom o volonterstvu iz 2021. godine definirano je da se „sredstva za provedbu programa volonterskih centara osiguravaju u državnom proračunu u financijskom planu tijela državne uprave nadležnog za volonterstvo, a raspodjeljuju temeljem propisa kojim se određuju kriteriji, mjerila i postupci financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge.”³

U skladu s tim, glavni nacionalni pružatelj kontinuirane financijske potpore volontiranju je **Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike**. Već dugi niz godina Ministarstvo podržava volonterske centre i Hrvatski centar za razvoj volonterstva otvaranjem poziva za prijavu programa za dodjelu financijskih sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću u Republici Hrvatskoj. Krajem 2022. godine objavljen je poziv za financiranje dvogodišnjih programa volonterskih centara, pri čemu je za razvoj lokalnih volonterskih centara ukupno osigurano 320.000,00 eura te 130.000,00 eura za razvoj regionalnih volonterskih centara i mrežnih organizacija volonterskih centara na nacionalnoj razini.⁴

Volonterskim centrima dostupne su i **europske, lokalne i regionalne mogućnosti financiranja** u njihovim zajednicama. Na nacionalnoj razini, volonterskim centrima dostupna su i sredstva **Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva** kroz institucionalnu podršku u trajanju od tri godine, čija je svrha ulaganje u organizacijski razvoj ili stabilizaciju udruge.⁵

7. Statistički podaci o broju volontera i organizatora volontiranja u Hrvatskoj

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike na godišnjoj razini prikuplja podatke o organiziranom volontiranju kroz izvješća organizatora volontiranja o organiziranom volontiranju te se iz navedenih izvješća kroz godine prati pozitivan trend u broju volontera, organizatora volontiranja i volonterskih sati, pri čemu su među organizatorima volontiranja najzastupljenije udruge, zatim slijede ustanove te druge neprofitne osobe.

Pandemija koronavirusa 2020. godine dovela je do smanjenja broja volontera u Hrvatskoj, no već 2022. zabilježen je značajan porast, iako nešto ispod razine iz 2019. Istovremeno, broj organizatora volontiranja i volonterskih sati znatno je nadmašio pretpandemijske i pandemijske godine. U 2023. godini primijećen je manji broj organizatora volontiranja koji su predali izvješća te smanjenje volonterskih sati u odnosu na 2022., dok je broj volontera nastavio rasti.

³ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. 2021. *Zakon o volonterstvu*.

⁴ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. [n.d.]. „Poziv za prijavu dvogodišnjih programa volonterskih centara za 2021. i 2022. godinu”.

⁵ Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. 2024. *Natječaj za prijavu za ostvarivanje institucionalne podrške Nacionalne zaklade u 2024. godini*

Godina	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj volontera	47 372	62699	64280	48 386	59 161	63 275	67 909
Broj organizatora volontiranja	1 168	1497	1502	1 574	1 607	1 720	1 660
Broj volonterskih sati	2 603 676	3 253 667	3 043 954	2 819 655	3 181 557	3 236 883,5	3 012 837

Tablica 1: Statistički podaci o broju volontera u Hrvatskoj (MROSP)

8. Vrste volonterskog angažmana i područja volontiranja u Hrvatskoj

Volontiranje se odvija u različitim područjima djelovanja, a volonteri se angažiraju u mnogim sektorima da bi pružili svoj doprinos zajednici. Volonterske aktivnosti kreću se od organizacije raznih sportskih, kulturnih i zabavnih događaja, aktivnosti zaštite i očuvanja okoliša, pružanja pomoći u učenju i podučavanja digitalnih vještina, preko pružanja humanitarne pomoći, skrbi o ranjivim skupinama društva do sudjelovanja u kampanjama za ljudska prava i borbu protiv diskriminacije.

Osim toga, različite vrste volontiranja mogu se klasificirati prema kontekstu ili okolini u kojoj se volontiranje odvija.

Prema praćenjima i analizama Hrvatskog centra za razvoj volonterstva te praksi lokalnih i regionalnih volonterskih centara okupljenih u Mrežu volonterskih centara, najčešća, odnosno najzastupljenija područja/vrste volontiranja su:

- Školsko volontiranje i odgoj za volontiranje
- Inkluzivno volontiranje
- Međunarodno volontiranje
- Obiteljsko volontiranje
- Volontiranje u kriznim situacijama
- Volontiranje kao doprinos vrijednostima, aktivnom građanstvu i demokratskoj kulturi
- Volontiranje mladih u svrhu stjecanja kompetencija i pripreme za tržište rada
- Volontiranje seniora
- Korporativno volontiranje / volontiranje zaposlenika poslovnog sektora
- Volontiranje u području pružanja socijalnih usluga
- Volontiranje u zdravstvu
- Volontiranje u kulturi
- Volontiranje u području zaštite okoliša
- Volontiranje u području zaštite životinja
- Međugeneracijska solidarnost

Smjernice za razvoj specifičnih područja volontiranja

Djelovanje Hrvatskog centra za razvoj volonterstva posljednjih je godina bilo usmjereno na provedbu istraživanja, međusektorskih dijaloga u zajednicama, kao i analize različitih izvještaja i dokumenata koji su poslužili kao podloga za kreiranje smjernica u različitim područjima volonterstva, a koje su dostupne na mrežnoj stranici Hrvatskog centra za razvoj volonterstva, www.hcrv.hr.

Volontiranje poslovnog sektora u Hrvatskoj

Slika 1: Nacionalna konferencija o volontiranju zaposlenika (HCRV, VCZ)

Proaktivnu suradnju s poslovnim organizacijama na temu volontiranja zaposlenika započeli su Volonterski centar Zagreb i Hrvatski centar za razvoj volonterstva 2017. godine osnivanjem Mreže za razvoj korporativnog volontiranja te se od tada kontinuirano radi na promociji i razvoju volontiranja zaposlenika putem sastanaka Mreže i organizacijom godišnjih Nacionalnih konferencija o volontiranju zaposlenika. Također, 2019. godine pokrenuto je i potpisivanje Povelje o volontiranju zaposlenika, kada je 23 organizacije potpisalo Povelju i time potvrdilo namjeru sustavnog pristupa razvoju volontiranja zaposlenika. Do kraja 2024. godine Povelju je potpisalo 37 poslodavaca.

Sudjelovanje poslovnih organizacija u volonterskim aktivnostima u zajednici⁶

S ciljem stjecanja uvida u sudjelovanje poslovnog sektora u volonterskim aktivnostima i spremnost pružanja podrške volonterskim programima, Hrvatski centar za razvoj volonterstva je u 2024. godini proveo anketno ispitivanje u kojem je sudjelovalo 45 poslovnih organizacija u Hrvatskoj (nije reprezentativan uzorak). Iz rezultata ispitivanja može se zaključiti da organizacije koje djeluju u poslovnom sektoru zanima širi društveni i ekološki značaj volontiranja, s naglaskom na zaštitu okoliša, jačanje zajedništva među zaposlenicima te doprinos globalnim inicijativama, što ukazuje na to da poslovne organizacije ne volontiraju samo iz poslovnih interesa već i iz želje za ostvarivanjem pozitivnog utjecaja na društvo i zajednicu u kojoj djeluju.

Rezultati ispitivanja pokazuju da većina ispitanih organizacija sudjeluje u volonterskim aktivnostima povremeno, najčešće nekoliko puta godišnje, dok je kontinuirano volontiranje zaposlenika rijetkost. Nešto više od četvrtine ispitanika izjavljuje da se u volonterske aktivnosti u zajednici u prosjeku uključuje više od 50 njihovih zaposlenika.

⁶ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. 2024. *Analiza ispitivanja o sudjelovanju poslovnih organizacija u volontiranju*

Više od 58 % zaposlenika ispitanih poslovnih organizacija volontira u domovima za djecu, starije i nemoćne, humanitarnim organizacijama te organizacijama za zaštitu okoliša. Manje je zastupljeno volontiranje u skloništim za životinje, javnim ustanovama i obrazovnim institucijama, dok tek 12 % volontira u zdravstvenim ustanovama, 9 % u sportskim klubovima, a 3 % u kulturnim institucijama.

Motivacija i interes za uključivanje u volonterske aktivnosti

Poslovne organizacije volontiranje povezuju s povećanjem društvene odgovornosti (90 %), zadovoljstvom zaposlenika (74 %) te jačanjem imidža organizacije (55 %). Najčešće sudjeluju u aktivnostima vezanim za pomoć ranjivim skupinama i zaštitu okoliša, dok je interes za volontiranje u kulturnim institucijama, sportskim klubovima i skloništim za životinje manji.

Većina ispitanika (više od 61 %) među svojim zaposlenicima prepoznaje srednju razinu interesa za volontiranje, a gotovo polovica smatra da su njihovi zaposlenici vrlo zadovoljni sudjelovanjem u volonterskim programima.

Manje od četvrtine organizacija ima uspostavljene strukturirane volonterske programe, dok značajan broj pokazuje interes za njihovo pokretanje. Programi koji već postoje obuhvaćaju širok spektar aktivnosti, od jednodnevnih inicijativa do kontinuiranih programa s posebnim pogodnostima za volontere, poput slobodnih dana za volontiranje.

Razina sudjelovanja ispitanih poslovnih organizacija u javnim događajima vezanim za volontiranje zaposlenika relativno je niska. Više od polovice ispitanih organizacija ne sudjeluje u takvim događajima, dok manji postotak sudjeluje u specifičnim inicijativama kao što su Nacionalna konferencija o volontiranju zaposlenika i Meetup zaposlenika Volonterskog centra Zagreb.

Prepreke sudjelovanju poslovnih organizacija u volontiranju

Najveće prepreke uključuju nedostatak vremena (61 %), nedovoljnu informiranost o mogućnostima volontiranja (46 %) te nedostatak interesa zaposlenika (30 %). Zaposlenici zbog radnih i obiteljskih obveza često nisu u mogućnosti sudjelovati u volonterskim aktivnostima, a taj se izazov dodatno pogoršava nedovoljnom informiranošću o dostupnim volonterskim mogućnostima u zajednici. Financijska sredstva nisu značajna prepreka, no pojedine organizacije među ostalim razlozima ističu specifične interne izazove, poput visokog udjela zaposlenika s invaliditetom ili nedostatka organizacijskih resursa za planiranje volonterskih aktivnosti.

Spremnost na pružanje financijske podrške volonterskim programima

Ispitivanje je pokazalo da upravitelji poslovnih organizacija u velikoj mjeri podržavaju volontiranje, iako postoji prostor za jačanje te podrške. Premda su organizacije oprezne u pogledu financijske podrške volonterskim programima, većina je spremna ulagati manje iznose, do 5.000 eura, uz uvjet jasno definiranih ciljeva i transparentnosti poslovanja.

Unatoč izazovima, poslovni sektor u Hrvatskoj prepoznaje važnost i dobrobiti volontiranja za zajednicu, ali i zaposlenike. Ispitivanje je pokazalo da postoji prostor za razvoj strukturiranih programa volontiranja zaposlenika, povećanje učestalosti volontiranja te jačanje međusektorske suradnje.

9. Raznolikost i dostupnost volontiranja u Hrvatskoj

U okviru projekta *V4V – Volontiranje za vrijednosti*, financiranog od strane programa Europske unije Impact4Values i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, Hrvatski centar za razvoj volonterstva je 2024. godine proveo ispitivanje društvenih potreba s ciljem prepoznavanja ključnih izazova i potreba s kojima se organizatori volontiranja suočavaju, kao i mogućnosti za povećanje raznolikosti i dostupnosti volonterskih programa osobama sa smanjenim mogućnostima⁷. U ispitivanju su sudjelovala 124 organizatora volontiranja (nije reprezentativan uzorak), najvećim dijelom udruge i ustanove.

Percepcija volontiranja u Hrvatskoj

Rezultati ispitivanja društvenih potreba pokazuju da organizacije volontiranja u velikoj mjeri poistovjećuju s temeljnim društvenim vrijednostima i aktivnim angažmanom građana te naglašavaju altruizam, empatiju i važnost volontiranja u izgradnji pravednijeg i inkluzivnijeg društva.

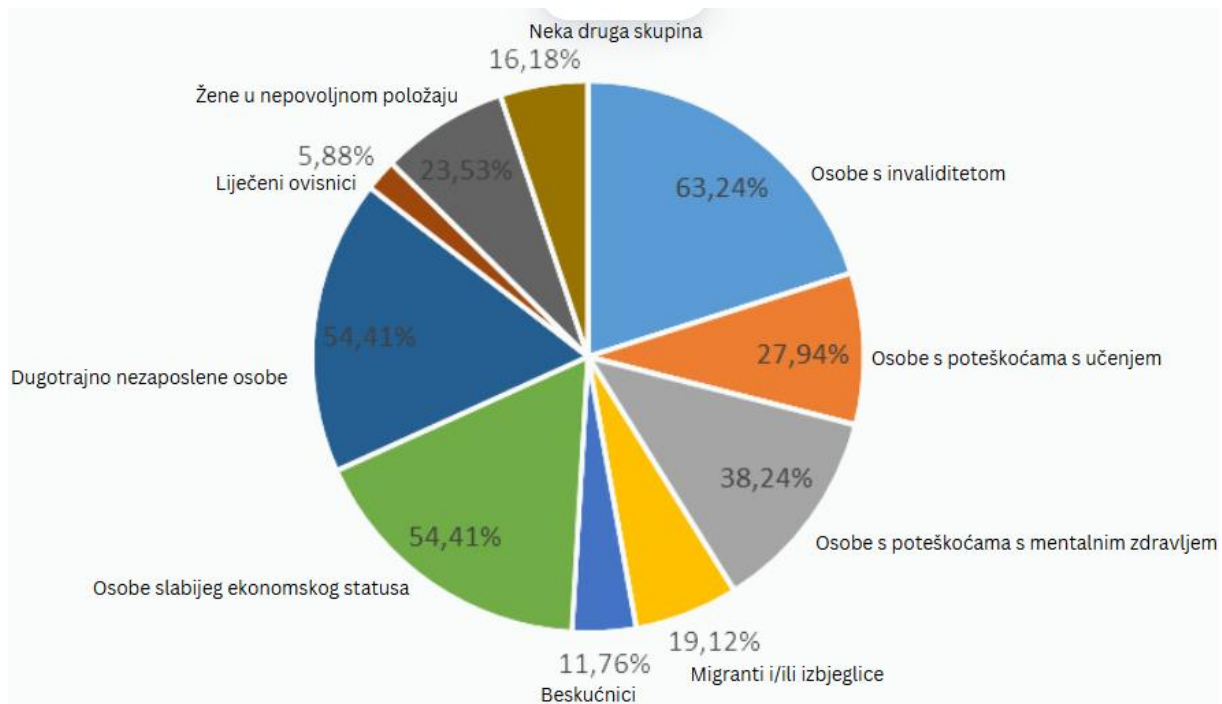
- Više od 86 % ispitanih organizatora volontiranja smatra da je volontiranje izraz solidarnosti prema drugima, dok ga značajan dio doživljava kao način podrške ljudskom dostojanstvu, slobodi, jednakosti i ljudskim pravima.
- Volontiranje se prepoznaje kao sredstvo društvenog uključivanja osoba s manje mogućnosti i način na koji volonteri biraju društvo u kojem žele živjeti.

Uključivanje osoba sa smanjenim mogućnostima u volontiranje

Više od 66 % ispitanih organizatora volontiranja uključuje osobe sa smanjenim mogućnostima u volontiranje, dok oko 15 % izjavljuje da ne uključuje volontere sa smanjenim mogućnostima, ali bi htjeli.

Skupine sa smanjenim mogućnostima koje najčešće volontiraju su osobe s invaliditetom te dugotrajno nezaposlene osobe i osobe slabijeg ekonomskog statusa. Sljedeće su najzastupljenije skupine osobe s poteškoćama s mentalnim zdravljem, osobe s poteškoćama s učenjem, žene u nepovoljnom položaju, a zatim migranti i/ili izbjeglice. U najmanjoj mjeri su u ispitanim organizacijama u volontiranje uključeni beskućnici i liječeni ovisnici. Od ostalih skupina s manje mogućnosti uključenih u volontiranje ispitanici su navodili osobe starije životne dobi, pripadnike nacionalnih manjina te osobe iz ruralnih ili geografski izoliranih područja.

⁷ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. 2024. *Analiza ispitivanja društvenih potreba o stanju, izazovima i potrebama organizatora volontiranja za povećanje raznolikosti i dostupnosti volontiranja*

Slika 2. Uključivanje osoba sa smanjenim mogućnostima u volontiranje

Okolo 42 % ispitanih organizatora volontiranja ima formalno utvrđene smjernice za poticanje uključivanja osoba s manje mogućnosti u volontiranje, dok nešto više od 38 % ispitanika navodi da u njihovim organizacijama ne postoje formalno utvrđene smjernice.

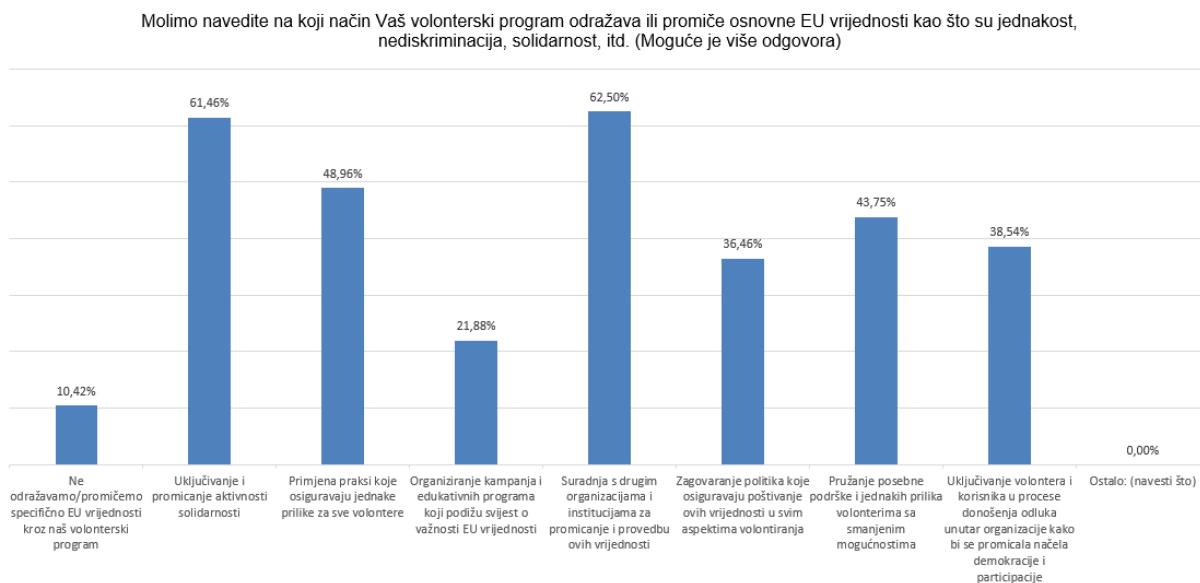
Strategije za osiguravanje raznolikosti i dostupnosti volontiranja

Organizatori volontiranja služe se različitim strategijama da bi osigurali inkluzivnost, raznolikost i dostupnost volontiranja. Najčešće to čine promocijom vrijednosti kao što su ljudsko dostojanstvo, jednakost i ljudska prava na javnim događajima i medijskim istupima (više od 84 % ispitanih organizatora volontiranja), a više od 80 % ispitanika u svoje organizacijske dokumente uključuje vrijednosti ljudskih prava. Osim toga, ispitanici organizatori volontiranja s volonterima razgovaraju o njihovim potrebama, redovito komuniciraju sa zaposlenicima o vrijednostima te promiču slobodu, demokraciju i vladavinu prava u medijima i na javnim događajima. Ipak, manje su zastupljeni prilagođeni programi za različite skupine volontera te provedba posebnog programa ili inicijative usmjerene prema određenim skupinama osoba s manje mogućnosti, što ukazuje na prostor za unapređenje.

Vrijednosti Europske unije u volonterskim programima

Volonterski programi ispitanih organizatora volontiranja najčešće promiču europske vrijednosti poput jednakosti, nediskriminacije i solidarnosti kroz suradnju s drugim organizacijama i uključivanje u aktivnosti solidarnosti (više od 62 %). Manji dio organizacija primjenjuje prakse koje osiguravaju jednake prilike za sve volontere, posebice za one sa smanjenim mogućnostima. Neki uključuju volontere u donošenje odluka da bi poticali demokraciju i participaciju te zagovaraju politike koje osiguravaju poštovanje tih vrijednosti. Manji broj organizira kampanje

i edukacije o vrijednostima EU-a, dok dio ispitanih organizacija (oko 10 %) ne promiče europske vrijednosti u svojim programima.

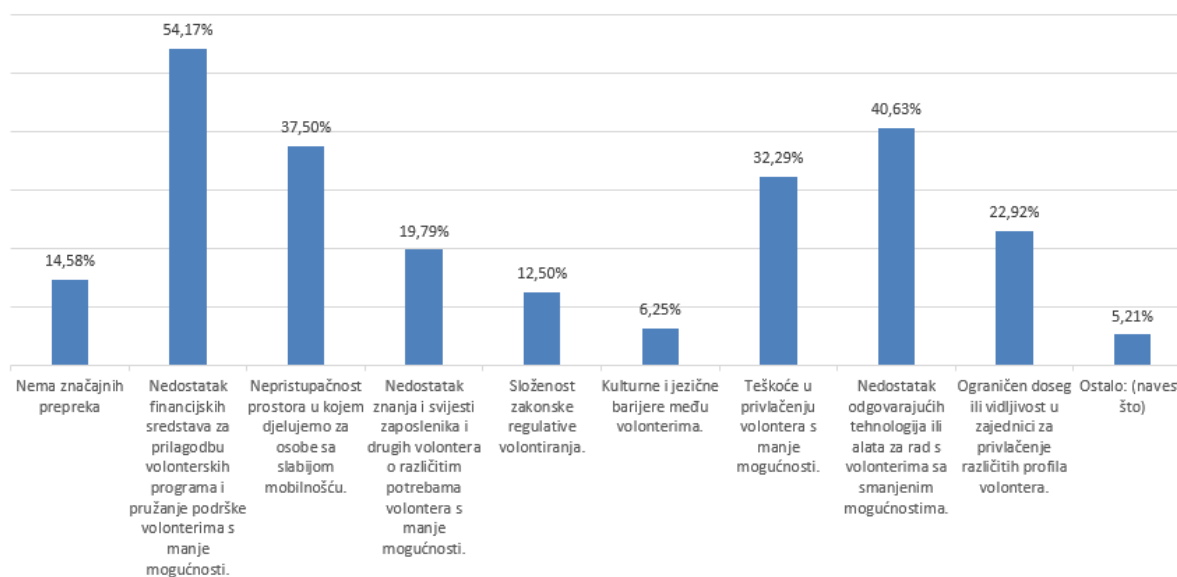

Slika 3. Promicanje europskih vrijednosti u volonterskim programima

Prepreke i izazovi u osiguravanju jednakih mogućnosti za sve volontere

Većina ispitanih organizacija suočava se s preprekama u osiguravanju jednakih mogućnosti za volontere, pri čemu se najčešće ističe nedostatak financijskih sredstava za prilagodbu programa i pružanje podrške volonterima s manje mogućnosti. Izazovi uključuju i nedostatak odgovarajućih tehnologija ili alata, nepristupačnost prostora za osobe sa smanjenom mobilnošću te teškoće u privlačenju volontera iz ranjivih skupina. Manjem broju ispitanih organizacija prepreku predstavljaju ograničena vidljivost u zajednici, nedostatak znanja i svijesti zaposlenika o potrebama volontera s manje mogućnosti te složenost zakonske regulative.

Postoje li određene prepreke ili izazovi s kojima se Vaša organizacija susreće u osiguravanju jednakih mogućnosti za sve volontere? (Moguće je više odgovora)

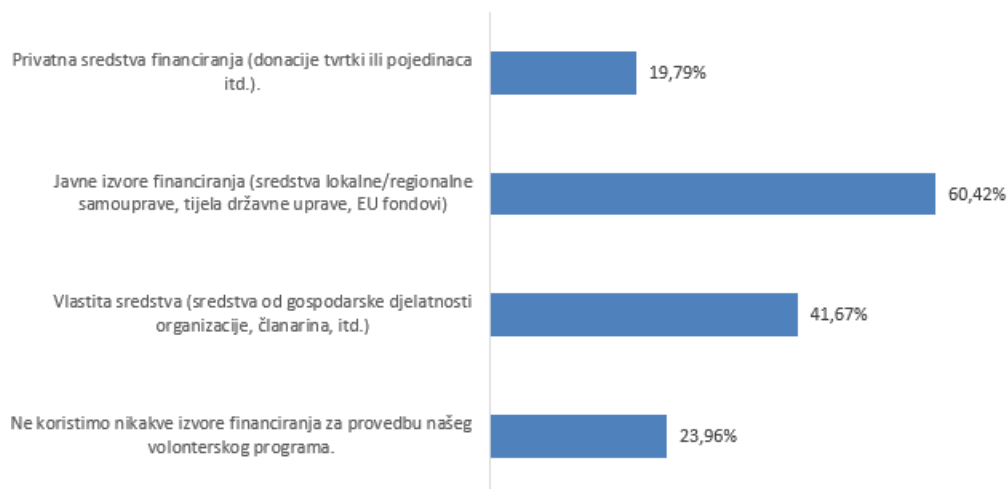
Slika 4. Prepreke i izazovi u osiguravanju jednakih mogućnosti za sve volontere

Nadalje, prema rezultatima ispitivanja, finansijska podrška ističe se kao najveća potreba za inkluzivnije, dostupnije i raznovrsnije volontiranje za različite profile volontera (više od 65 % ispitanika). Nešto više od polovice ispitanika izrazilo je potrebu za boljom promocijom u zajednici da bi motivirali raznolike skupine na volontiranje u svojoj organizaciji te za podrškom u pronalaženju volontera. Velik dio ispitanih organizacija smatra da im je potrebna edukacija, savjetovanje i mentorstvo u upravljanju i prilagodbi volonterskog programa, kao i pristupačna tehnologija i resursi za rad s volonterima sa smanjenim mogućnostima. Prepoznate su i potrebe za specifičnom podrškom za uključivost i dostupnost volonterskog programa volonterima s manje mogućnosti, pristupom obrazovnim materijalima i resursima te za podrškom u umrežavanju s drugim organizacijama u zajednici.

Izvori financiranja volonterskih programa

Što se tiče izvora financiranja volonterskih programa, više od 60 % ispitanih organizacija svoje volonterske programe financira iz javnih izvora financiranja (sredstva lokalne/regionalne samouprave, tijela državne uprave, EU fondovi), dok vlastita sredstva (sredstva od gospodarske djelatnosti organizacije, članarina itd.) za financiranje volonterskih programa koristi nešto više od 41 % ispitanih organizatora volontiranja. Privatna sredstva financiranja (donacije tvrtki ili pojedinaca itd.) koristi 19 % ispitanih organizatora volontiranja. S druge strane, dio ispitanika ne koristi izvore financiranja za provedbu svojih volonterskih programa.

Koje izvore financiranja trenutno koristite za provedbu Vaših volonterskih programa? (Moguće je više odgovora)

Slika 5. Izvori financiranja volonterskih programa

10. Zagovaranje i razvoj javnih politika

Djelovanje Hrvatskog centra za razvoj volonterstva u posljednjih nekoliko godina bilo je usmjereno na provedbu istraživanja, međusektorskih dijaloga u zajednicama, kao i analize različitih izvještaja i dokumenata koji su poslužili kao podloga za kreiranje smjernica u različitim područjima volonterstva.

S ciljem stjecanja uvida u trenutačne prakse i pristupe razvoju volonterstva na lokalnoj i regionalnoj razini u Hrvatskoj, Hrvatski centar za razvoj volonterstva u 2024. godini proveo je anketno ispitivanje u kojem su sudjelovali predstavnici 46 jedinica lokalne i regionalne samouprave (nije reprezentativan uzorak), pri čemu većina ispitanika predstavlja općine, a najmanji broj županije⁸.

Razumijevanje uloge volonterstva u razvoju lokalne zajednice

Većina ispitanika (više od 74 %) smatra da volontiranje doprinosi otpornosti i održivosti, jača društvenu koheziju i otpornost zajednice, dok oko 62 % vjeruje da doprinosi društvenom i ekonomskom razvoju. Manji broj ispitanika smatra da volontiranje doprinosi rješavanju specifičnih lokalnih problema.

Što se tiče poznavanja zakonskog okvira i infrastrukture u području volonterstva, 83% ispitanika upoznato je s postojanjem Zakona o volonterstvu, a nešto više od polovice s postojanjem volonterskih centara. Volonterski centri prepoznati su kao važni partneri u projektima i inicijativama, a suradnja između jedinica lokalne/regionalne samouprave i volonterskih centara uključuje različite oblike partnerstva i kontinuirane suradnje na

⁸ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. 2024. *Analiza anketnog ispitivanja o lokalnim planovima/programima/strategijama za razvoj volonterstva*

projektima. Gradovi i županije često sufinanciraju rad volonterskih centara i sudjeluju u određenim aktivnostima i događajima, kao što su obilježavanje Međunarodnog dana volontera i dodjela godišnjih nagrada za volontere.

Podrška razvoju volonterstva na lokalnoj razini

Umrežavanje i suradnja između jedinica lokalne/regionalne samouprave i organizatora volontiranja u najvećem se dijelu svode na pružanje financijske podrške, pri čemu većina ispitanih jedinica lokalne/regionalne samouprave (84 %) za te svrhe izdvaja manje od 10.000 eura godišnje. Pružanje prostora za rad i organizacija zajedničkih aktivnosti u zajednici također su vrlo česti oblici podrške, a zatim slijede logistička podrška, stručna podrška i savjetovanje te osiguravanje materijala i opreme.

Lokalni planovi/programi/strategije za razvoj volonterstva

Iako većina ispitanika prepoznaje pozitivne aspekte lokalnih planova, programa i strategija za razvoj volonterstva, posebice u područjima poput koordinacije, usmjeravanja resursa i dugoročne održivosti volonterskih programa, vrlo je niska razina formaliziranih mjera za razvoj volonterstva na lokalnoj i regionalnoj razini.

Većina ispitanih jedinica lokalne/regionalne samouprave (92 %) nema usvojene lokalne planove/programe/strategije za razvoj volonterstva, a više od 66 % nije uvrstilo mjere za razvoj volonterstva u svoje šire postavljene strategije. Samo 4 % ispitanika navodi da ima usvojen lokalni program, plan ili strategiju za razvoj volonterstva, dok oko 33 % navodi da njihovi šire postavljeni programi/planovi/strategije uključuju neke od mjera za razvoj volonterstva. Također, 4 % ispitanika iskazalo je interes za razvojem takvog programa ili strategije u budućnosti, što ukazuje na to da u nekim zajednicama postoji spremnost i potreba za strukturiranim pristupom razvoju volonterstva. Slično izvještavaju i volonterski centri u Hrvatskoj, prema Izvještaju o radu volonterskih centara iz 2023., samo 10 od 25 ispitanih volonterskih centara, odnosno 41,7 %, izjavljuje da u jedinici lokalne ili regionalne samouprave na njihovu području djelovanja postoji usvojen lokalni plan/program/strategija za razvoj volonterstva ili neki drugi dokument u kojem su navedeni ciljevi i mjere u vezi s razvojem volonterstva.

Svakako je ohrabrujuća suradnja i razumijevanje JLRS-a o važnosti donošenja specifičnih lokalnih planova ili uključivanje u druge dokumente, no rezultati govore da je potrebno potaknuti i druge lokalne i regionalne samouprave na promišljanje o ovoj temi.

Budući da je jedan od identificiranih izazova u radu volonterskih centara nedostatak javnih politika na lokalnoj/regionalnoj i nacionalnoj razini, a što je vidljivo i iz rezultata istraživanja na JLRS-ima, u 2024. posebno smo se usmjerili na razvoj smjernica za razvoj lokalnih politika u području volonterstva s ciljem poticanja na promišljanje uloge građana i njihovog doprinosa izgradnji održive i otporne zajednice.

U središtu takvih programa je aktivno uključivanje građana u izgradnju vlastite zajednice, koje potiče bolje razumijevanje lokalnih potreba, prilagođavanje volonterskih aktivnosti stvarnim potrebama građana i jačanje osjećaja pripadnosti i odgovornosti prema lokalnom okruženju. Lokalni programi za razvoj volonterstva potiču suradnju između javnog, privatnog i neprofitnog sektora, omogućujući zajedničko djelovanje i optimalno korištenje resursa za rješavanje lokalnih izazova. Također, jačaju otpornost zajednica na izazove kao što su prirodne

katastrofe, ekonomske krize ili društvene promjene, omogućujući građanima i organizacijama aktivno sudjelovanje u planiranju i provođenju mjera otpornosti.

U 2024., u suradnji s lokalnim volonterskim centrima u Karlovcu, Sv. Ivanu Zelini i Kninu, Hrvatski centar za razvoj volonterstva potaknuo je i organizirao konzultativne procese u sve tri zajednice na kojem je okupio relevantne dionike, a kao rezultat izrađene su Smjernice za razvoj lokalne politike u području volonterstva, za sve tri lokalne samouprave. Ključne preporuke obuhvaćaju povećanje svijesti o vrijednosti volonterstva, razvoj infrastrukture za volontiranje, pripremu za krizne situacije te poticanje inkluzivnosti i raznolikosti u volonterskim aktivnostima.

Osim u razradu Smjernica za donošenje lokalnih programa u području volonterstva, Hrvatski centar za razvoj volonterstva i Regionalni volonterski centri u Hrvatskoj, bili su dio Radne skupine za donošenje Nacrta Nacionalnog programa za razvoj volonterstva za razdoblje do 2027., pri resornom ministarstvu, Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Radna skupina sastavljena je od predstavnika tijela državne uprave nadležnih i mjerodavnih za provedbu mjera i aktivnosti: predstavnika organizacija civilnog društva, tijela javne vlasti i socijalnih partnera, predstavnika akademske zajednice, predstavnika tijela državne uprave nadležnih za provedbu javnih politika u područjima koja obuhvaća Nacionalni program kao i drugih relevantnih dionika. Nacrtom Nacionalnog programa su utvrđeni razvojni prioriteti za razvoj volonterstva, te su iskazane potrebe u odnosu na trenutno stanje u području volonterstva, odnosno za prioriteta područja izrađeni su posebni ciljevi s mjerama i aktivnostima u području volonterstva za njihovo ostvarenje. On predstavlja kratkoročni provedbeni strateški dokument vrlo visoke razine fokusiranosti i provedbenosti, odnosno krovni dokument kojim se usmjerava politike u području volonterstva. Očekuje se njegovo skoro donošenje.

[Smjernice za kreiranje lokalnog programa razvoja volonterstva Grada Knina](#)

[Smjernice za kreiranje lokalnog programa razvoja volonterstva Grada Karlovca](#)

[Smjernice za kreiranje lokalnog programa razvoja volonterstva Grada Sv. Ivana Zeline](#)

11. Promocija i vidljivost volontiranja u Hrvatskoj

Promotivne aktivnosti volontiranja u Hrvatskoj

Promocija ima ključnu ulogu u podizanju razine svijesti građana o volontiranju, privlačenju novih volontera te prepoznavanju dobrobiti volonterstva i volonterskog doprinosa zajednici. Povećanje vidljivosti volontiranja izravno utječe na njegovu percepciju u društvu i potiče građane na aktivno sudjelovanje. Hrvatski centar za razvoj volonterstva, regionalni i lokalni volonterski centri, kao i brojni organizatori volontiranja do sada su upotrebljavali različite pristupe, alate i mehanizme za promociju volonterstva u Hrvatskoj od obilježavanja Međunarodnog dana volontera, dodjela volonterskih nagrada koje dodjeljuju pojedini

regionalni i lokalni volonterski centri, organiziranja sajмова volontiranja, tiskanja promotivnih materijala, objavljivanja TV i radio spotova i džinglova itd.

Nacionalna konferencija o volonterstvu

Nacionalna konferencija o volonterstvu održava se od 2001. godine. Svake godine konferencija je usmjerena na neku od u tom trenutku aktualnih tema u području volonterstva, a Hrvatski centar za razvoj volonterstva organizira konferenciju u suradnji s regionalnim volonterskim centrima. Nacionalna konferencija o volonterstvu okuplja brojne stručnjake i relevantne dionike u području volonterstva te ostvaruje velik interes sudionika. Nacionalna konferencija o volonterstvu 2024.

Slika 6: Nacionalna konferencija o volonterstvu (HCRV)

okupila je preko 130 dionika u području volonterstva bila je usmjerena na razvoj lokalnih strategija i planova volontiranja, s naglaskom na suradnju ključnih dionika u zajednici, kao i na koncept Europske prijestolnice volontiranja (European Volunteering Capital), koja potiče aktivno uključivanje građana i jačanje zajednica kroz volontiranje.

Kampanja „Hrvatska volontira”

Slika 7: Kampanja „Hrvatska volontira” 2024. (HCRV)

Hrvatski centar za razvoj volonterstva od 2011. godine organizira kampanju „Hrvatska volontira!” u partnerstvu s regionalnim i lokalnim volonterskim centrima. S ciljem poticanja građana na sudjelovanje u volonterskim aktivnostima, kampanja se svake godine održava na nacionalnoj razini i proteže se kroz tjedan dana u svibnju. U sklopu kampanje „Hrvatska volontira” organiziraju se razne volonterske aktivnosti poput akcija čišćenja okoliša, rada s društvenim skupinama u riziku od socijalne isključenosti, edukativnih aktivnosti, aktivnosti pružanja podrške zajednici i slično. Glavni je cilj ove kampanje podići svijest o važnosti volontiranja, potaknuti građane na volonterski angažman te promicati solidarnost i zajedništvo unutar zajednica. Da bi se maksimalno proširio njezin utjecaj, kampanja se često organizira u suradnji s različitim organizacijama kao što su škole, neprofitne organizacije i tvrtke. Cilj kampanje u 2024. bio je podići svijest javnosti o važnosti volontiranja i osobnog angažmana građana u doprinosu vrijednostima Europske unije, uz isticanje ključne uloge volontiranja u stvaranju i razvoju različitih europskih vrijednosti. Kampanja je okupila 155 organizatora volontiranja, koji su u 68 gradova i općina proveli 215 volonterskih aktivnosti. Ukupno 3. 546 volontera poklonilo je 23. 862 volonterska sata svojim zajednicama.

Nacionalna E-platforma za volontiranje „Volonteka”

volonteka

e-platforma za volontiranje

Slika 8: Volonteka (HCRV)

Platforma je razvijena s ciljem povećanja vidljivosti organizatora volontiranja i volontera u cijeloj Hrvatskoj te dostupnosti prilika za volontiranje i mobilnosti volontera unutar Hrvatske. Volonteka je dostupna *online* od lipnja 2021. godine i omogućuje prijavu te pretraživanje volontera i organizatora volontiranja prema regijama.

Hrvatski centar za razvoj volonterstva i regionalni volonterski centri razvili su nacionalnu e-platfomu⁹ koja sadrži podatke o mogućnostima volontiranja i omogućuje povezivanje organizatora volontiranja s

Slika 9: Kampanja „Snaga volonterstva – GRADIMO pozitivne promjene u zajednici” (HCRV)

Od rujna do studenoga 2024. godine Hrvatski centar za razvoj volonterstva provodio je kampanju „Snaga volonterstva - GRADIMO pozitivne promjene u zajednici” s ciljem podizanja svijesti javnosti i ključnih dionika u području razvoja volonterstva o važnosti volontiranja za zajednicu i ulogi koju u tome imaju jedinice lokalne samouprave te promocije koncepta Europske prijestolnice volontiranja.

Kampanja je naglasila i važnost participativnog procesa izrade lokalnih planova/programa/strategija za volontiranje s relevantnim dionicima u području razvoja volonterstva u lokalnoj zajednici. Prikazali smo primjere dobre prakse gradova koji su kroz godine nosili titulu Europske prijestolnice volontiranja u Europi te primjere iz Hrvatske u kojima se lokalne samouprave opredjeljuju za strukturiranu podršku razvoju volonterstva kroz izradu ili inicijativu za izradu lokalnih planova za volontiranje.¹⁰

Europska prijestolnica volontiranja

Europska prijestolnica volontiranja europsko je natjecanje koje je pokrenuo Centar za europsko volontiranje (CEV) s ciljem promocije volontiranja na lokalnoj razini dodjeljivanjem priznanja gradovima i općinama koje pružaju podršku i jačaju partnerstva s volonterskim centrima i organizatorima volontiranja te promiču volontiranje i utjecaj koji volonteri ostvaruju u svojim zajednicama.

Tek 27% ispitanih jedinica lokalne/regionalne uprave u Hrvatskoj upoznato je s titulom Europske prijestolnice volonterstva, što ukazuje na nizak stupanj informiranosti, dok je 22% zainteresirano za kandidaturu.

Nedostatna infrastruktura za razvoj volonterstva, umrežavanje i povezivanje postojećih resursa u zajednici te nepostojanje lokalnih strategija i planova najveće su prepreke hrvatskim gradovima i općinama u kandidaturi za tu titulu.

⁹ Volonteka. E-platforma za volontiranje. <https://volonteka.hr/>

¹⁰ Hrvatski centar za razvoj volonterstva. *Analiza anketnog ispitivanja o lokalnim planovima/programima/strategijama za razvoj volonterstva*

12. Kvaliteta u području volontiranja u Hrvatskoj

Standardi kvalitete za volonterske centre prvi je put uspostavio Hrvatski centar za razvoj volonterstva 2011. godine, a proces je tada predstavljao isključivo samoprocjenu volonterskih centara u Hrvatskoj. Proces procjene volonterskih centara i volonterskih programa te dodjelu oznake kvalitete uspostavio je kasnije Hrvatski centar za razvoj volonterstva 2018. godine. Standardi kvalitete za volonterske centre i volonterske programe revidirani su u 2023. godini da bi bili u skladu s promjenama, trendovima i novim zahtjevima u kvaliteti volonterskih programa i rada volonterskih centara. U 2024. započeli smo s primjenom revidiranih Standarda kvalitete za volonterske centre, te dodjele oznaka kvalitete. Oznaka kvalitete koja dodjeljuje Vijeće za certifikaciju volonterskih centara vrijedi 4 godine.

Preduvjet za kvalitetu u području volonterstva jest poštivanje temeljnih europskih vrijednosti i vrijednosti volonterstva u komunikaciji sa širom javnošću i pružanju usluga i aktivnosti organizatorima volontiranja i građanima. Te su vrijednosti: poštivanje ljudskih prava, demokracija, sloboda, jednakost, ljudsko dostojanstvo, vladavina prava, solidarnost i inkluzivnost.

Sudjelovanje u procjeni kvalitete i postupku certifikacije volonterskih centara i volonterskih programa u Hrvatskoj nije obavezno i organizacije mogu same odlučiti žele li se uključiti u taj proces. Međutim, stjecanje oznake kvalitete uvelike doprinosi povećanju ugleda i vjerodostojnosti organizacije, kako među korisnicima, volonterima i zaposlenicima tako i među donatorima i ostalim dionicima u području volonterstva.

Standardi kvalitete volonterskih centara

Tijekom procesa procjene volonterskih centara i odlučivanja o dodjeli Oznake kvalitete posebna se pažnja pridaje provedbi temeljnih europskih vrijednosti u praksi.

Svrha procjene volonterskih centara jest:

- pomoći volonterskim centrima da se kroz kvalitetu usluga istaknu u svojim zajednicama te zadobiju njihovo povjerenje
- definirati osnovnu razinu usluge koju svaki volonterski centar mora pružati građanima (volonterima) i organizatorima volontiranja te ostalim korisnicima i dionicima
- pružiti jasan i objektivan okvir za procjenu kvalitete i reviziju aktivnosti
- usvajanje novih znanja i postizanje odgovornosti prema korisnicima i donatorima.

Kroz regionalne volonterske centre Hrvatski centar za razvoj volonterstva osigurava potrebnu podršku volonterskim centrima koji u svojem radu žele postići postavljene standarde.

Važno je napomenuti da se certificiranje regionalnih volonterskih centara odvija isključivo putem vanjske procjene, koju vrši osoba koja nije ni zaposlenik niti član nekog od regionalnih volonterskih centara, kao ni član Nadzornog vijeća Hrvatskog centra za razvoj volonterstva.

Što se tiče certifikacije lokalnih volonterskih centara, Hrvatski centar za razvoj volonterstva uspostavlja Vijeće za certificiranje.

Postupak certificiranja provodi se u sljedećim fazama:

- samoprocjena i dostavljanje dokaza o obavljenoj samoprocjeni za certificiranje volonterskog centra na propisanom obrascu
- provedba procjene prijavitelja za certificiranje
- procjena na terenu
- predstavljanje rezultata procjene
- donošenje i dostavljanje odluke o certificiranju
- usvajanje zahtjeva za certificiranje i dodjela Certifikata sukladno postupku
- isticanje i upotreba Oznake kvalitete u skladu s uputama ili
- donošenje i predstavljanje preporuke o potrebnim unaprjeđenjima
- usklađivanje s preporukama za unaprjeđenje.

Volonterski centri u Hrvatskoj koji imaju Oznaku kvalitete:

Regionalni volonterski centri:

DKolektiv – organizacija za društveni razvoj (Regionalni volonterski centar Osijek)

Udruga „MI“ Split (Regionalni volonterski centar Split)

Udruga za razvoj civilnog društva SMART (Regionalni volonterski centar Rijeka)

Volonterski centar Zagreb

Lokalni volonterski centri:

Agencija lokalne demokracije Sisak (Volonterski centar Sisak)

Mreža udruga Zagor (Volonterski centar VolontirAJMO)

Udruga djece s teškoćama u razvoju, osoba s invaliditetom i njihovih obitelji Srce Zelina (Lokalni volonterski centar Zelina)

Udruga za civilno društvo i kvalitetu življenja Srma Sinj (Volonterski centar Sinj)

Udruga ZvoniMir (Volonterski centar „Iskra“)

PRONI Centar za socijalno podučavanje (Volonterski centar Vukovar)

Udruga socijalnih radnika Zadar (Volonterski centar Zadar)

Volonterski centar Istra

Studentski katolički centar Split

Standardi kvalitete volonterskih programa

Standardi kvalitete volonterskih programa dokazuju i unapređuju učinkovitost rada organizacije s volonterima te doprinose unapređenju vjerodostojnosti i ugledu organizacije u zajednici u kojoj djeluje. Namijenjeni su svim organizatorima volontiranja koji žele razvijati volonterske

programe temeljene na kvaliteti. Glavni je cilj Standarda kvalitete osigurati kvalitetu volonterskog programa s ciljem unapređenja volontiranja.

Ovi standardi kvalitete organizatorima volontiranja donose brojne prednosti:

- organizacija na taj način pokazuje javnosti i potencijalnim volonterima predanost volontiranju i učinkovitim upravljanju volonterskim programima
- organizacija ostvaruje veći ugled u lokalnoj zajednici, među volonterima i donatorima
- organizacija povećava motivaciju volontera
- organizacija potiče uključivanje ljudi u volontiranje
- organizacija povećava zadovoljstvo svojih zaposlenika, posebice onih uključenih u provedbu programa
- organizacija minimizira potencijalne rizike koji proizlaze iz uključivanja volontera.

Certificiranje volonterskih programa od 2024. godine odvijat će se jednom godišnje, i to temeljem javnog poziva Hrvatskog centra za razvoj volonterstva.

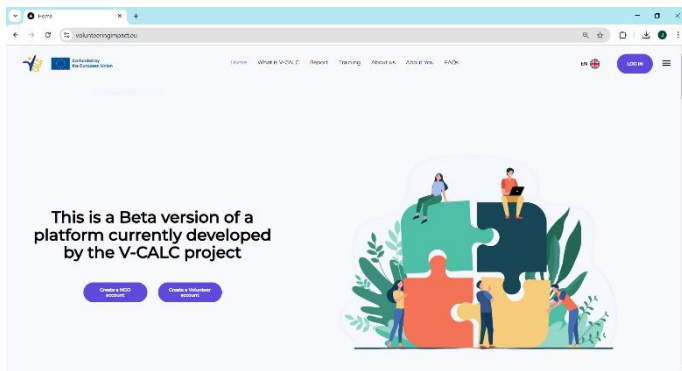
Postupak certificiranja provodi se u sljedećim fazama:

- samoprocjena i dostavljanje dokaza o obavljenoj samoprocjeni za certificiranje volonterskog programa na propisanom obrascu
- provedba procjene prijavitelja za certificiranje
- procjena na terenu
- predstavljanje rezultata procjene
- donošenje i dostavljanje odluke o certificiranju
- usvajanje zahtjeva za certificiranje i dodjela certifikata sukladno postupku
- isticanje i upotreba Oznake kvalitete u skladu s uputama ili
- donošenje i predstavljanje preporuke o potrebnim unaprjeđenjima
- usklađivanje s preporukama za unaprjeđenje.

13. Mjerenje utjecaja volontiranja

U nedostatku sustavnih mjerenja onoga što zapravo jest utjecaj volontiranja, Hrvatski centar za razvoj volonterstva s partnerima je 2023. godine izradio metodologiju i alate mjerenja utjecaja volontiranja, kroz koje želi ponuditi volonterima i organizacijama koje provode volonterske programe i djeluju u području razvoja volonterstva različite načine utemeljene na dokazima kojima mogu redovito pratiti i procijeniti utjecaj volontiranja na osobni razvoj i društveno-ekonomski razvoj.¹¹ Alat za osobni razvoj pomaže volonterima prepoznati vlastiti doprinos i utjecaj volontiranja na njihova postignuća dok alat za organizacije omogućuje procjenu utjecaja volonterskih programa i njihovu bolju promociju.

¹¹ DKolektiv – organizacija za društveni razvoj (2023.): Metodologija mjerenja utjecaja volontiranja na osobni razvoj pojedinca i društveno-ekonomskog utjecaja volonterskih programa i organizacija u podrčju razvoja volonterstva (<https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:aa301431-1d3b-4004-b267-e8b8e5b144c9>)

Slika 10: Online platforma za mjerenje utjecaja volontiranja

U daljnjim aktivnostima usmjerenima na mjerenje utjecaja volontiranja, Hrvatski centar za razvoj volonterstva tijekom protekle godine pridružio se i europskim naporima promocije jedinstvene metodologije prikupljanja podataka o utjecaju volontiranja, vrstama volontiranja te demografiji i motivaciji volontera. Na osnovu izrađene metodologije, razvijena je i online platforma za mjerenje utjecaja volontiranja na izgradnju društvenog i ljudskog kapital i na promicanje zajedničkih europskih vrijednosti. Podaci prikupljeni s online platforme <https://volunteeringimpact.eu/> koristit će se za informiranje javnih politika na nacionalnoj i međunacionalnoj razini i nastojati učiniti doprinos volonteri vidljivijim diljem Europe.

U daljnjim aktivnostima usmjerenima na mjerenje utjecaja volontiranja, Hrvatski centar za razvoj volonterstva tijekom protekle godine pridružio se i europskim naporima promocije jedinstvene metodologije prikupljanja podataka o utjecaju volontiranja, vrstama volontiranja te demografiji i motivaciji volontera. Na osnovu izrađene metodologije, razvijena je i online platforma za mjerenje utjecaja volontiranja na izgradnju društvenog i

14. Trendovi i promjene u području razvoja volonterstva

U današnjem dinamičnom svijetu, oblikovanom brzim tehnološkim napretkom i društvenim transformacijama, volontiranje nije imuno na promjene. Kroz provedena istraživanja i prikupljene spoznaje opisane u ranijim poglavljima, naziru se već značajni trendovi koji definiraju suvremeno volontiranje. Tome su posebno pridonijele razne društvene i ekonomske, globalne promjene i izazovi kojima se volonterstvo prilagođava i ostaje relevantno u vremenu ubrzanog razvoja i raznolikih društvenih potreba.

Prepoznavanje trendova i promjena u području razvoja volonterstva u posljednjih nekoliko godina, kao i potreba organizatora volontiranja i volontera, važno je za prilagodbu volonterskih programa novonastalim okolnostima da bi se omogućio daljnji razvoj volonterstva i povećala njegova vidljivost i utjecaj u zajednici.

Trendovi u razvoju volonterstva: perspektiva volonterskih centara u Hrvatskoj

U 2023. godini većina je ispitanih volonterskih centara prepoznala različite trendove u području razvoja volonterstva. Najveći broj ispitanih volonterskih centara, kao i 2022., i dalje uočava trend promjene motivacije za volontiranje te trend porasta broja kratkoročnih volontera i smanjenja broja dugoročnih volontera. Također, više od polovice ispitanih volonterskih centara izvijestilo je o slabijem interesu donositelja odluka za razvoj volonterstva, ali i o porastu broja neformalnih/građanskih inicijativa u lokalnim zajednicama. Zanimljiv je i trend koji je uočilo oko 30% ispitanih volonterskih centara, a to je slabija suradnja s organizatorima volontiranja te manji broj volonterskih programa i prilika za volontiranje u odnosu na 2022. 16,7 % volonterskih centara izvještava o porastu interesa građana za *online* volontiranje.

Gotovo su svi volonterski centri diljem Hrvatske uočili i pozitivne promjene u području volonterstva. Zanimljiv je podatak da je jednaki broj ispitanih organizacija (oko 30%) uočilo veći angažman organizatora volontiranja te je isto toliko volonterskih centara uočilo manji

angažman i suradnju s organizatorima volontiranja. Dobiveni podaci djelomično se mogu objasniti razlikama na geografskom području djelovanja te specifičnostima pojedine lokalne zajednice. Nadalje, uočavaju povećan interes mladih za volontiranje, razvoj i osnaživanje učenika u području volontiranja i aktivnog građanstva, veću prepoznatljivost volonterskog centra u zajednici, veći interes građana za sudjelovanje u volonterskim aktivnostima, veću razinu svijesti o važnosti volontiranja za zajednicu, povećanje podrške i bolja suradnja s lokalnim institucijama, povećanje suradnje javnog i civilnog sektora, porast broja građana zainteresiranih za volontiranje, porast motivacije mladih za volontiranjem u školskom okruženju, porast broja inicijativa mladih i volonterskih programa.

Unatoč pozitivnim promjenama, volonterski centri u Hrvatskoj i dalje se suočavaju s izazovima poput nedostatka financijskih sredstava, podrške za provedbu programa volonterskih centara, slabijeg interesa jedinica lokalne i regionalne samouprave za razvoj volonterstva te nedostatak javnih politika za razvoj volonterstva. Neki Centri izvještavaju i o izazovima nedovoljne privlačnosti volontiranja za mlade, slabiju motivaciju za volontiranje i nedostatak motivacije mladih za dugoročno volontiranje te o nedostatku kvalitetnih i održivih volonterskih programa.

- Primjetan je porast neformalnih inicijativa, što ukazuje na pomak prema više lokalnim inicijativama usmjerenima na zajednicu.
- Prevladava trend kratkotrajnog volontiranja, s manjim brojem pojedinaca koji se obvezuju na dugoročne volonterske angažmane, odražavajući promjene u obrascima života i dostupnosti.
- Primjećuje se interes za *online* volontiranjem, što pokazuje sve veću ulogu tehnologije u olakšavanju fleksibilnog volonterskog angažmana i onoga na daljinu.
- Mijenjaju se motivacije za volontiranjem, i to zbog promjena u društvenim vrijednostima, stilu života, osobnim ciljevima i kulturi rada.
- Smanjuje se prostor suradnje između organizacija koje uključuju volontere, što može utjecati na učinkovitost i utjecaj volonterskih programa u zajednici.
- Dostupnost volonterskih programa i prilika za volontiranje se smanjuje, što bi moglo dovesti do smanjenja ukupnog volonterskog angažmana i praznine u pružanju usluga.
- Interes donositelja odluka i drugih odlučujućih faktora za promicanje i podršku razvoju volontiranja se smanjuje, što može ometati rast i strukturnu podršku razvoju volonterstva.

Izazovi u području razvoja volonterstva

- Uspostavljanje strateškog, horizontalnog političkog okvira za podršku ekosustavu volontiranja i nedostatak javnih politika na lokalnoj/regionalnoj i nacionalnoj razini.
- Privlačenje novih volontera i osiguranje njihova dugoročnog angažmana.
- Nedovoljna svijest o važnosti volontiranja i povezivanje volonterskih napora s konceptom aktivnog građanstva i građanskim obrazovanjem.

- Širenje mreže i povećanje kapaciteta organizatora volontiranja za stvaranje motivirajućih, kvalitetnih i utjecajnih volonterskih programa i usklađivanje s trendovima u volontiranju.
- Poticanje partnerstava između javnog, poslovnog i civilnog sektora.
- Ulaganje u istraživanja i razvoj koji će voditi strateškom pristupu razvoja volonterstva.

15. Zaključak

Izvještaj o stanju volonterstva u Republici Hrvatskoj u 2024. godini ukazuje na raznolikost i bogatstvo volonterskih iskustava diljem zemlje. Unatoč pozitivnim pomacima, nedostatak formalizirane suradnje s jedinicama lokalne i regionalne samouprave, financijskih sredstava, podrške i adekvatnih volonterskih programa postavlja izazove za održavanje i unaprjeđenje volonterskih programa te ističu potrebu za daljnjim naporima kako bi volontiranje postalo dostupno svim građanima

Što se tiče specifičnog uključivanja osoba sa smanjenim mogućnostima, iako ispitivanje provedeno na organizatorima volontiranja govori o pozitivnom stavu organizacija prema uključivanju osoba sa smanjenim mogućnostima u volontiranje, većina ispitanih organizacija suočava se s preprekama u osiguravanju jednakih mogućnosti za volonere, pri čemu se najčešće ističe nedostatak financijskih sredstava za prilagodbu programa i pružanje podrške volonterima s manje mogućnosti.

Što se tiče suradnje s jedinicama lokalne i regionalne samouprave, iako neki volonterski centri izjavljuju da imaju zadovoljavajuću razinu podrške i suradnje (financijsku podršku, partnerstva na projektima i programima, sudjelovanje u donošenju odluka, organizaciju događaja...) neki se volonterski centri suočavaju s nedostatkom komunikacije i podrške od strane lokalne ili regionalne samouprave na njihovu području.

Iako se radi o neprezentativnom uzorku, anketno ispitivanje u kojem su sudjelovali predstavnici 46 jedinica lokalne i regionalne samouprave govore o pozitivnom stavu prema volonterstvu, većina ispitanika smatra da volontiranje doprinosi otpornosti i održivosti, jača društvenu koheziju i otpornost zajednice te da doprinosi društvenom i ekonomskom razvoju. Manji broj ispitanika smatra da volontiranje doprinosi rješavanju specifičnih lokalnih problema, stoga postoji prostor za dodatan rad u ovome području. Prema ovom ispitivanju, volonterski centri prepoznati su kao važni partneri u projektima i inicijativama. Suradnja JLRS-a i organizatora volontiranja se u najvećem dijelu svodi na pružanje financijske podrške, no vidljivo je da je ta podrška neadekvatna i nedovoljna.

Iako većina ispitanika, predstavnika JLRS-a, prepoznaje pozitivne aspekte lokalnih planova, programa i strategija za razvoj volonterstva, vrlo je niska razina formaliziranih mjera za razvoj volonterstva na lokalnoj i regionalnoj razini. Većina ispitanih jedinica lokalne/regionalne samouprave nema usvojene lokalne planove/programe/strategije za razvoj volonterstva. Samo 4 % ispitanika navodi da ima usvojen lokalni program, plan ili strategiju za razvoj volonterstva. Što ukazuje na to da je potrebno raditi na podizanju razine svijesti predstavnika lokalnih i regionalnih vlasti o važnosti i dobrobitima volonterstva za lokalnu zajednicu. Formalizacija

suradnje s jedinicama lokalne i regionalne samouprave ključna je za stvaranje povoljnog okruženja za volontiranje i daljnji razvoj volonterstva u zajednici, kroz međusektorsku suradnju, donošenje strategija i planova te kroz bolje alociranje sredstava i resursa.

Najveći detektirani izazov, osim nedostatka strateškog pristupa razvoju volonterstva, jest stabilno i održivo financiranje volonterskih programa. Prema ispitivanju provedenom na organizatorima volontiranja, 60 % ispitanih organizacija svoje volonterske programe financira iz javnih izvora financiranja, privatna sredstva financiranja (donacije tvrtki ili pojedinaca itd.) koristi 19 % ispitanih organizatora volontiranja. Podaci dobiveni u anketnom ispitivanju poslovnih organizacija, govore o pozitivnom stavu prema volonterstvu kao i da ne volontiraju samo iz poslovnih interesa već i iz želje za ostvarivanjem pozitivnog utjecaja na društvo i zajednicu u kojoj djeluju. Upravitelji poslovnih organizacija u velikoj mjeri podržavaju volontiranje, iako postoji prostor za jačanje te podrške. Premda su organizacije oprezne u pogledu financijske podrške volonterskim programima, većina je spremna ulagati manje iznose. Ispitivanje je pokazalo da postoji prostor za razvoj strukturiranih programa volontiranja zaposlenika, povećanje učestalosti volontiranja te jačanje međusektorske suradnje.

S obzirom na rezultate istraživanja, uočene trendove i iskustva dionika u ovom području, važno je raditi na razvijanju strateškog, horizontalnog pristupa razvoju volonterstva, na svim razinama, s ciljem poticanja na promišljanje uloge građana i njihovog doprinosa izgradnji održive i otporne zajednice kroz volonterstvo. Programi za razvoj volonterstva potiču suradnju između javnog, privatnog i neprofitnog sektora, omogućujući zajedničko djelovanje i optimalno korištenje resursa za rješavanje (lokalnih) izazova te jačanje otpornosti zajednice, a što je također utvrđeno kao izazov u djelovanju.

U vremenu kada se zajednice suočavaju s društvenim, ekonomskim i ekološkim izazovima volontiranje se ističe kao pokretač pozitivnih promjena, jačanja solidarnosti i aktivnog građanstva. Volontiranje je temelj zajedništva i društvene odgovornosti, a njegov utjecaj nadilazi pojedinačne aktivnosti: ono oblikuje otpornije zajednice, potiče društvenu uključenost i doprinosi razvoju europskih vrijednosti.

Popis recentnih istraživanja o volonterstvu

Unatoč značaju volonterskog doprinosa društvu i njegove uloge u oblikovanju zajednica, u Hrvatskoj je donedavno provedeno vrlo malo znanstvenih istraživanja koja dubinski istražuju motivacije, utjecaje i dinamiku volonterskog angažmana te trendove u području volonterstva. Upravo iz tog razloga Hrvatski centar za razvoj volonterstva i regionalni volonterski centri su 2021. godine započeli provedbu istraživanja kroz projekt „Radius V” (tematske mreže), financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda. Taj je projekt omogućio provedbu znanstvenih istraživanja o volontiranju, ispitivanja javnog mnijenja i društvenih potreba u području volonterstva, provedbu mnogobrojnih dijaloga ključnih dionika iz različitih sektora koji su doprinijeli izradi smjernica za kreiranje javnih politika u području volonterstva te razvoj metodologije i alata za mjerenje utjecaja volontiranja. Sinergija civilnog društva, akademske zajednice i lokalnih samouprava iznjedrila je rezultate koji čine temelj za kreiranje učinkovitih javnih politika, kao i za daljnji razvoj volonterstva u Hrvatskoj. Osim toga, Hrvatski centar za razvoj volonterstva provodi ispitivanja društvenih potreba s ciljem stjecanja uvida u trendove, prakse, kao i izazove u različitim područjima volonterstva.

Znanstvena istraživanja u području volonterstva

Provedena znanstvena istraživanja o volonterstvu u suradnji s akademskom zajednicom omogućila su uvid u broj građana uključenih u volontiranje, uvid u stanje volontiranja u zdravstvu te način na koji mladi u Hrvatskoj percipiraju volontiranje.

- **Ćulum Ilić, B., Filozofski fakultet u Rijeci (2023): „Opće istraživanje o volonterstvu u Hrvatskoj”**

Ovo istraživanje na reprezentativnom uzorku opće populacije Republike Hrvatske imalo je za cilj utvrditi aktualno stanje volontiranja u Hrvatskoj radi daljnjeg planiranja razvoja volonterstva te uspostaviti metodologiju za kontinuirano i sustavno istraživanje o stanju volonterstva i u budućnosti.

- **Tonković, Ž., Marcelić, S., Krolo, K., Odjel za sociologiju Sveučilišta u Zadru (2023): „Istraživanje volontiranja i vrijednostima mladih”**

Cilj je ovog istraživanja bio utvrditi povezanost različitih mogućih čimbenika koji objašnjavaju motivaciju za volontiranjem, a provedeno je na uzorku 314 osoba u dobi od 15 do 34 godine.

- **Šimunković, G., Medicinski fakultet u Rijeci (2023): „Istraživanje o volontiranju u zdravstvu.”**

Ovo je istraživanje provedeno radi stjecanja uvida u stanje provedbe volontiranja u zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno među javnim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj.

Ispitivanja društvenih potreba u području volonterstva

U 2024. godini Hrvatski centar za razvoj volonterstva proveo je tri ispitivanja društvenih potreba, u kojima je sudjelovalo više od 200 ispitanika, odnosno predstavnika organizatora volontiranja, poslovnog sektora i jedinica lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj.

Sva ta ispitivanja omogućila su pregled stanja, promjena i trendova u području volonterstva u Hrvatskoj, kao i izradu preporuka za kreiranje javnih politika za izgradnju povoljnog okruženja za volontiranje.

Ispitivanja društvenih potreba:

- **Ispitivanje društvenih potreba o stanju, izazovima i potrebama organizatora volontiranja za povećanje raznolikosti i dostupnosti volontiranja**

Ovo ispitivanje društvenih potreba provedeno je među organizatorima volontiranja s ciljem stjecanja uvida u stanje, izazove i potrebe organizatora volontiranja za povećanje raznolikosti i dostupnosti volonterskih aktivnosti u Hrvatskoj. Ispitivanjem su prikupljeni podaci o percepciji organizatora volontiranja u pogledu volonterskih aktivnosti, uključivanju osoba s manje mogućnosti u volontiranje, preprekama i izazovima s kojima se organizatori volontiranja suočavaju u osiguravanju jednakih mogućnosti volontiranja, integraciji vrijednosti Europske unije u volonterske programe te utjecaju financijske podrške na kvalitetu i dostupnost volonterskih programa. Ispitivanje je provedeno u okviru projekta *V4V – Volontiranje za vrijednosti*, financiranog od strane programa Impact4Values (CERV) i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

- **Ispitivanje o sudjelovanju poslovnih organizacija u volontiranju**

Cilj je ovog ispitivanja bio stjecanje uvida u sudjelovanje poslovnog sektora u volonterskim aktivnostima, kao i u razinu spremnosti poslovnih organizacija za pružanje podrške volonterskim programima. Ispitivanje je provedeno među predstavnicima poslovnih organizacija u Hrvatskoj, a prikupljeni su podaci o sudjelovanju zaposlenika poslovnih organizacija u volonterskim aktivnostima u zajednici, postojanju volonterskih klubova ili strukturiranih programa volontiranja u poslovnim organizacijama, stavovima poslovnih organizacija o volontiranju te spremnosti poslovnih organizacija za pružanje financijske podrške volonterskim programima.

- **Ispitivanje o lokalnim planovima/programima/strategijama za razvoj volonterstva**

Ispitivanje o lokalnim planovima/programima/strategijama za razvoj volonterstva provedeno je među predstavnicima jedinica lokalne i regionalne samouprave radi stjecanja uvida u trenutačne prakse i pristupe razvoju volonterstva unutar jedinica lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj. Kroz ovo su ispitivanje prikupljeni podaci o postojanju i implementaciji strategija za razvoj volonterstva u jedinicama lokalne i regionalne samouprave, razini i vrstama suradnje jedinica lokalne i regionalne samouprave s relevantnim dionicima u području razvoja volonterstva, informiranosti jedinica lokalne i regionalne samouprave o tituli Europske prijestolnice volonterstva te interesu za kandidiranje za tu titulu.

Popis literature

- Volonterski centar Zagreb . [n.d.], u „2024.“ u *Volonterski centar Zagreb* (mrežna stranica) <https://www.vcz.hr/2024/10/24/odrzana-7-nacionalna-konferencija-o-volontiranju-zaposlenika/> (posljednji pristup 22.1.2025.)
- Europski socijalni fond. [n.d.]. „Europski socijalni fond +“, u: *Europski socijalni fond* (mrežna stranica). <https://esf.hr/esfplus/esf/> (posljednji pristup 20.1.2025.).
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. [n.d.]. *Rezultati ispitivanja javnog mnijenja na uzorku građana - promocija i vidljivost volontiranja u društvu*, projekt Radius V (Program istraživanja i razvoja volonterstva). Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://hcrv.hr/storage/images/publications/files/01JFGFB76BBSFZ0QC53VEPREYJ.pdf>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. Mreža volonterskih centara. 2023. *Izveštaj o radu volonterskih centara za 2022. godinu*. Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://hcrv.hr/storage/images/reports/files/01JF3Y08HDRV0K29VQQY1832DV.pdf>
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. 2021. *Pravilnik o državnoj nagradi za volontiranje*. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. <https://www.zakon.hr/cms.htm?id=50182>
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. 2021. *Zakon o volonterstvu*. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. <https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. [n.d.]. „Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje“, u: „Volonterstvo“, u: „Udruge, humanitarni rad i volonterstvo“, u: „Socijalna politika“, u: „Obitelj i socijalna politika“, u: „Istaknute teme“, u: *Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike* (mrežna stranica). <https://mrosp.gov.hr/istaknute-teme/obitelj-i-socijalna-politika/socijalna-politika-11977/udruge-humanitarni-rad-i-volonterstvo-12006/volonterstvo-12023/potvrda-o-kompetencijama-stecenim-kroz-volontiranje/12062> (posljednji pristup 25.10.2023.).
- Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. [n.d.]. „Poziv za prijavu dvogodišnjih programa volonterskih centara za 2021. i 2022. godinu“, u: „Udruge u sustavu socijalne skrbi - natječaji, pozivi i obrasci“, u: „Natječaji, Pozivi i zapošljavanje“, u: „Pristup informacijama“, u: *Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike* (mrežna stranica), objavljeno 2. prosinca 2020. godine.

<https://mrosp.gov.hr/pristup-informacijama-16/natjecaji-pozivi-i-zaposljavanje/udruge-u-sustavu-socijalne-skrbi-natjecaji-pozivi-i-obraci/poziv-za-prijavu-dvogodisnjih-programa-volonterskih-centara-za-2021-i-2022-godinu/11799> (posljednji pristup 25.10.2023.).

- Opačić, Milanka i Lejla Šehić Relić. 2013. *Kako do potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje*. Vodič za organizatore volontiranja i volontere. Ministarstvo socijalne politike i mladih / Nacionalni odbor za razvoj volonterstva. <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Vodi%C4%8D%20za%20organizatore%20volontiranja%20i%20volontere.pdf>
- Kamenko Mayer, Jelena i Potlimbrzović, Martina (autorice i urednice). 2023. *Volonterstvo u Hrvatskoj: stanje, trendovi i utjecaj na društvo, Izveštaj o stanju volonterstva u Hrvatskoj*. Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://hcrv.hr/storage/images/publications/files/01JF93J0AD8WSGEEAMZF95W0WR.pdf>
- Ured za udruge. [n.d.]. „Financiranje programa i projekata udruga iz javnih izvora”, u: *Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske* (mrežna stranica). <https://udruge.gov.hr/financiranje-programa-i-projekata-udruga-iz-javnih-izvora/2772> (posljednji pristup 25.10.2023.).
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. 2024. *Analiza anketnog ispitivanja o lokalnim planovima/programima/strategijama za razvoj volonterstva*. Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://hcrv.hr/storage/images/publications/files/01JFGH05PTV8CE2XS8N8XG8NSQ.pdf>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. 2024. *Analiza ispitivanja društvenih potreba o stanju, izazovima i potrebama organizatora volontiranja za povećanje raznolikosti i dostupnosti volontiranja*. Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://hcrv.hr/storage/images/publications/files/01JFGH4NDCS1YY6WQSG6JGEGT6.pdf>
- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. 2024. *Analiza ispitivanja o sudjelovanju poslovnih organizacija u volontiranju*. Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://hcrv.hr/storage/images/publications/files/01JFGH72QEVSRQ93QGN2G8JXCW.pdf>
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. 2024. *Natječaj za prijavu za ostvarivanje institucionalne podrške Nacionalne zaklade u 2024. godini*. <https://prod-admin.zaklada.civilnodrustvo.hr/uploads/66a101580e7ab237764776.pdf>

- Hrvatski centar za razvoj volonterstva. 2024. *Izveštaj o radu volonterskih centara za 2023. godinu.* Hrvatski centar za razvoj volonterstva. <https://hcrv.hr/storage/images/reports/files/01JF3YENQ4JNKGRRTNFVK3MQW0.pdf>